

[Holger Andersen.]

drede til at revidere Ordningen af 1922 — ja, efter min Mening altsaa ikke alene ikke til at revidere, men heller ikke, for at bruge et andet Fremmedord, til at reducere Ordningen af 1922 — saa kan jeg altsaa for saa vidt være enig med ham i hans Opfattelse af Sagen. Siden jeg sidste Gang havde den Ære her i Tinget at befatte mig indgaaende med den europæiske Situation, synes jeg nemlig ikke, der er sket nogen afgørende Ændring i den. Det skulde da være den, forekommer det mig, at det russiske Riges Østersøpolitik synes at være indtraadt i en ny Fase efter de Traktater, som Tjitjerin har afsluttet i November i Fjor med Litauen og i denne Sommer med Letland, disse Ikke-Angrebs- og Neutralitetstraktater, som utvivlsomt er i Strid med Folkeforbundsforpligtelserne og er et bevidst Led — ingenlunde i en Fredspolitik, men i en udpræget antiengelsk orienteret Politik.

Det er paa Basis af hele denne Situation, jeg ønsker at henvende et Par Ord til den højtærede Forsvarsminister, som har ment, at det var paa sin Plads her at indskærpe de Konservative det særlige Ansvar, vi havde i denne Sag. Jeg skal sige til den højtærede Forsvarsminister, at dette Ansvar føler vi til fulde, men jeg vil ogsaa minde den højtærede Regering om, at den i denne Sag har et ikke ubetydeligt Ansvar. Naar den selv har den Anskuelse, at de udenrigspolitiske Forhold er, som de er, at de i alt væsentligt ikke er forandrede, nu vel, saa vil jeg tillade mig at minde den højtærede nuværende Finansminister om den Skrivelse, som den Regering, han var Chef for, den 20. Januar 1923 sendte til Folkeforbundet, og af hvilken Slutningen, efter at man havde opsummeret de i Hær- og Flaadelovene af 1922 anførte Styrker, lød saaledes:

„De anførte Styrker for Hær og Flaade maa efter den danske Regerings Opfattelse anses for det uundværligste Minimum til Sikring af Statens Livsinteresser.“

Ikke, at dette eller hint Budget — hvad enten det holdt eller ikke holdt —, men at de foran i Skrivelsen anførte Styrker for Hær og Flaade var det uundværligste Minimum til Sikring af Statens Livsinteresser.

Fraenkel: Hvad der gør, at jeg ønsker at tage Ordet i Dag, er ligesom forleden Dag den ærede radikale Ordfører (P. Munch). Jeg gjorde sidst Rede for, at det var den Metode, som den daværende ærede Ordfører anvendte, der i særlig Grad kaldte mig frem. Nu kan jeg ikke sige det samme

med Hensyn til det ærede Medlem Hr. P. Munch. Det er mere undskyldeligt, men derfor ikke mindre forkert, at det ærede Medlem tager paa denne Sag, som han gør. Det er undskyldeligt, fordi det hænger sammen med det ærede Medlems hele Personlighed. Det karakteristiske ved hans Udtalelser — og karakteristisk i en Grad, som jeg aldrig har hørt det tidligere — var den Iskulde, med hvilken han tog paa denne Sag, og den Knastørhed, med hvilken han behandlede den. Det var bogstaveligt talt, som om man kunde høre Sandet knase under Tænderne paa ham som paa et stort Ørkenrovdyr, der havde pillet en ulykkelig Gazelle fra hinanden og gravede Knoglerne frem af Sandet for at sikre sig, at end ikke en Trevl af Kød, eller hvad der kunde sammenlignes dermed, hang ved Benene. Fornuften, den kolde, tørre Fornuft, den kolde Logik, det var det bærende for det ærede Medlems Ræsonnement fra først til sidst. Hvad han nævnte om militære Ting, hvor jeg i øvrigt paa ingen Maade kan anse ham for kompetent, var ikke andet end Klæder, han hængte paa. Det, der var den egentlige Motor i ham, var, hvad Fornuften, hvad Logikken krævede.

Under sin Tale fremkaldte det ærede Medlem stadigt Erindringen om to Forhold hos mig. Det ene var noget, som i øvrigt altid — meget hyppigt i hvert Tilfælde — melder sig hos mig, naar de Radikale har Ordet, nemlig dette: Hvor de Herrer dog ligner det 18de Aarhundredes Radikale! Hvor de dog ligner hele den Tid, man kalder Filosofernes Tid! Hvor de dog ligner hele denne Kreds af Filosofer, Voltaire, Diderot, d'Alembert, Holbach, Grimm, og hvad de nu alle sammen hedder! Hvor de dog ligner alle disse Mennesker med Undtagelse af een, med Undtagelse af Rousseau naturligvis! Det er jo ganske karakteristisk, at da Rousseau en Gang sender Voltaire en Bog, han har skrevet, takker Voltaire ham og siger, at det havde interesseret ham i høj Grad at læse Bogen, men det var underligt, for han havde hele Tiden under Læsningen Lyst til at gaa paa Fire. Rousseau svarer ved anden Lejlighed — og da offentligt — ham og hele Konsortiet: Karaiber, som kunstigt søger at vanskabe deres Børns Hoveder, er fornufftigere, end I er. Det er hele denne Fornuftsfilosofi, denne Afgøren af Tingene efter Fornuftens, efter Logikkens Regler, der altid giver mig Billedet af det 18. Aarhundredes Filosofperiode, naar en af de Herrer af det radikale Parti taler.

Det andet, som ganske særligt sprang